

पृष्ठभूमि

धनुषा जिल्लाका मानिसहरू नेपालको अन्य जिल्लाहरूमा जस्तै क्षयरोगको उच्च जोखिममा बाँचिरहेका छन् । यसरी उनीहरूले क्षयरोगका कारण भोगिरहेका दुःख-कष्टहरू अन्त्य गर्नका लागि हामीले क्षयरोगका हरेक बिरामी पत्ता लगाई, उनीहरूको पूर्ण उपचार गर्न जरुरी छ । क्षयरोगको छिटो तथा सही पहिचान भएमा रोगको गम्भीरता कम हुनुका साथै प्रभावित परिवारहरूलाई आर्थिक बोझ पनि कम पर्दछ । यसले गर्दा दीर्घकालीन स्वास्थ्य समस्याहरू र समुदायमा रोगको संक्रमणलाई रोकथाम गर्न सकिन्छ ।

यसै सन्दर्भमा बिराट नेपाल मेडिकल ट्रस्टले विभिन्न अर्न्तराष्ट्रिय संस्थाहरूसँग साभेदारी गरेर समुदायमा रहेका क्षयरोग प्रभावित व्यक्तिहरूलाई सक्रिय रूपमा रोग पत्ता लगाउने विधि (सक्रिय खोजपडताल कार्यक्रम-ACF) बारे अध्ययन गरिरहेको छ । यस प्रयासबाट हामी प्रत्येक क्षयरोग बिरामीहरूलाई चाँडै पुगी राष्ट्रिय क्षयरोग कार्यक्रमद्वारा उनीहरूको प्रभावकारी रूपमा उपचार हुने सुनिश्चित गर्न सक्दछौं । सक्रिय खोजपडताल कार्यक्रम भनेको क्षयरोगको पहिचान, उपचार तथा रोकथामको लागि अपनाइएको वृहत रणनीतिको एक अभिन्न अङ्ग हो ।

यहाँ हामी IMPACT TB परियोजना अर्न्तगत २०१७ जुन देखि २०१९ जुन सम्म दुई बर्ष भित्र गरिएको सक्रिय खोजपडताल कार्यक्रम (ACF) बाट प्राप्त नतिजा प्रस्तुत गर्दछौं । साथै भविष्यमा क्षयरोग निराकरण गर्न आवश्यक रणनीतिहरू बारे छलफल गर्ने छौं ।

समस्याको विवरण

आगामी पुस्ताका लागि क्षयरोग रहित नेपाल निर्माण गर्नका लागि बिरामीको खोजी गर्ने विधिहरू सम्बन्धी प्रशस्त प्रमाण जुटाउनु आवश्यक छ ।

मुख्य नतिजाहरू

1. IMPACT TB परियोजना मार्फत चितवन, धनुषा, महोत्तरी तथा मकवानपुर गरी चार जिल्लामा समग्रमा ११९३ नयाँ बिरामीको पहिचान तथा उपचार भयो ।
2. गएको दुई वर्षमा यस परियोजनाबाट धनुषामा मात्र ३२६ नयाँ बिरामीको पहिचान भयो ।
3. यस अर्थमा यो परियोजनाले धनुषा जिल्लाको क्षयरोग कार्यक्रममा पहिलो वर्ष १२% तथा दोस्रो वर्ष २१% थप योगदान गर्न सफल भएको छ ।
8. समुदायमा नयाँ बिरामीको पहिचान कार्य प्रभावकारी बनाउन वि.एन्.एम्.टी नेपालले धनुषामा थप तीन GeneXpert मेसिन सहयोग गर्‍यो ।
५. GeneXpert को yield उच्च भएका कारणले क्षयरोगको निदानका लागि यस प्रविधिलाई प्रथम परीक्षण विन्दुको रूपमा निरन्तरता दिइरहनु पर्नेछ ।
६. बिरामीको परिवारको आर्थिक अवस्था तथा खर्चबारे धनुषामै गरिएका अनुसन्धानका परिणामका अनुसार बिरामीहरू उच्च आर्थिक बोझको शिकार हुन पुगेका छन् । २ मध्ये १ क्षयरोगका बिरामीहरूले आफ्नो वार्षिक आमदानीको २० प्रतिशत भन्दा बढी खर्च बेहोरिरहेका छन् ।

प्राथमिक कार्यहरू :

- राष्ट्रिय क्षयरोग prevalence सर्वेक्षणको निष्कर्षमा आधारित भई धनुषा जिल्लाका लागि क्षयरोग प्रभावित व्यक्तिहरू पत्ता लगाउने लक्ष्यहरू संसोधन गर्ने ।
- "हरेक विरामी, हरेक ठाउँमा" नारा सहित बिरामी पत्ता लगाई उपचारमा सहयोग गर्ने ।
- PCF सुदृढीकरणको साथसाथै, दिगो ACF रणनीतिको लागि मानव संसाधनको वृद्धि तथा सुधार गर्ने ।
- GeneXpert सेवा जारी राख्ने तथा यस जिल्लाका दुर्गम समुदायको पहुँचमा पुऱ्याउने ।

कार्यान्वयनका लागि ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू

- धनुषा जिल्लाका प्रत्येक क्षयरोग बिरामी पत्ता लगाई उपचार गराउन, हालका क्षयरोग निदानका संजालहरू अपर्याप्त छन् ।
- कमजोर स्वास्थ्य तथा यतायात पूर्वाधारका कारण धेरै मात्रामा क्षयरोगका बिरामी प्रारम्भिक निदान प्रणालीको पहुँचबाट टाढा छन् ।
- ACF द्वारा GeneXpert परिक्षण मार्फत गरिएको क्षयरोगको पहिचानले धेरै संख्यामा बिरामीको प्रारम्भिक निदान र उपचार बढाउन मद्दत गर्दछ ।
- ACF बाट बिरामीको संख्या दिगो तथा समग्र रूपमा बढेको छ ।
- धनुषा जिल्लाका क्षयरोग प्रभावित परिवारहरूमा पर्न सक्ने गम्भीर आर्थिक प्रभावलाई कम गर्न उनीहरूका लागि थप पोषक तत्व र सामाजिक तथा आर्थिक सहयोग आवश्यक छ ।

IMPACT TB परियोजनाको उद्देश्य नेपाल तथा भिएलामका समुदायहरूमा रहेका क्षयरोग बिरामी पत्ता लगाउनु र उपचार गर्नु हो । यस परियोजनाको लागि आर्थिक सहयोग युरोपियन युनियन बाट प्राप्त छ । www.impacttbproject.org थप जानकारीका लागि सम्पर्क : म्याक्सिन कज (maxine.caws@bnmt.org.np), रघु धिताल (raghu.dhital@bnmt.org.np) अथवा राम नारायण पण्डित (ramnarayan@bnmt.org.np)